

Vetenskapsrådets rekommendation om öppen tillgång till forskningsdata

**Seminarieret Öppen tillgång till forskningsdata –
utmaningar och möjligheter**

Sanja Halling, Vetenskapsrådet

2021-04-27

Vetenskapsrådet

Nationell samordning

- Sedan 2017 har Vetenskapsrådet i uppdrag att **samordna det nationella arbetet med att införa öppen tillgång till forskningsdata.**
- **Målbilden är** att en omställning till öppen tillgång till forskningsdata bör vara genomförd fullt ut **senast 2026.**
- Rekommendationen om öppen tillgång till forskningsdata är ett led i vårt arbete med att främja en samordnad övergång till öppen tillgång till forskningsdata, genom att vara **policydrivande och vägvisande.**

Ett europeiskt perspektiv

- **EU-kommissionens rekommendation om tillgång till och bevarande av vetenskaplig information (2018) och Öppna data-direktivet (2019).**
- **En EU-strategi för data (2020).** EOSC, European Open Science Cloud, ligger till grund för ett dataområde för vetenskap, forskning och innovation.
- **EOSC**, det europeiska öppna forskningsmolnet, är ett initiativ från EU-kommissionen som syftar till att skapa samordnad tillgång till och användning av öppna forskningsdata genom en betrodd och distribuerad datamiljö.
- Vetenskapsrådet är **uppdragsorganisation för Sverige i föreningen för EOSC, vilket bidrar till en ökad samordning av frågor kring öppen tillgång till forskningsdata på den nationella och den europeiska nivån.**

Vetenskapsrådets rekommendation

”Vetenskapsrådet rekommenderar att de forskningsdata som finansieras av offentliga medel, och som enligt gällande lagstiftning får tillgängliggöras, publiceras öppet tillgängliga på internet inom skälig tid efter att forskningsresultaten har publicerats.”

Vetenskapsrådet

In English

Öppen tillgång till forskningsdata

Öppen tillgång till forskningsdata innebär att data som har samlats in och/eller skapats under forskningens gång publiceras fritt tillgängliga via internet. Vetenskapsrådet samordnar Sveriges arbete med att införa öppen tillgång till forskningsdata.

[Vetenskapsrådets rekommendation](#)

[European Open Science Cloud - EOSC](#)

[Om vårt arbete med öppen tillgång till forskningsdata](#)

Vad menas med öppen tillgång till forskningsdata?		ng
Vad menas med FAIR forskningsdata?		
Var ska data lagras?		
Omfattas forskningsdata av lärarundantaget?		
Innebär öppen tillgång till forskningsdata och tillgång till allmänna handlingar samma sak?		
Vad innebär det nya EU-direktivet (Öppna data-		

- **Vilka data avses:** Data som skapas i forskningsprocessen och ligger till grund för publikationer.
- **Vad påverkar tillgången:** Rättsliga och etiska aspekter påverkar tillgången, en del forskningsdata får inte publiceras med öppen tillgång. Möjligheterna till publicering av data kan även påverkas av andra faktorer, såsom datamängdernas volymer, med mera.
- **Om allt inte kan tillgängliggöras öppet, vad ska man fokusera på?** Både metadata och data bör publiceras öppet tillgängliga. Fokus bör i första hand vara på att tillgängliggöra metadata öppet på internet i de fall det finns hinder för publicering av forskningsdata.
- **Publicering ska utgå ifrån FAIR-principerna*.**

***FAIR-principerna** innebär att forskningsdata hanteras på ett sätt som gör att de blir sökbara (Findable), tillgängliga (Accessible), interoperabla (Interoperable), och återanvändningsbara (Reusable).

Sammanfattningsvis

Öppen tillgång innebär att forskningsdata **publiceras fritt tillgängliga via internet**, inom ramen för rådande lagstiftning.

En del forskningsdata får inte tillgängliggöras öppet och en del öppet tillgängliga forskningsdata är inte öppna för all slags användning.

Tillgången skapas enligt principen ”*så öppet som möjligt och så begränsat som nödvändigt*”.

Nyttan skapas när data används!

Varför är öppen tillgång viktig?

- **Möjligheter till större och snabbare framsteg för forskning och innovation.**
- **En ökad tillit till forskning**, som följd av att öppet tillgängliga data kan bidra till att höja forskningens kvalité, precision och pålitlighet.
- **Viktigt att det görs samordnat, i dialog och samverkan**, både nationellt och internationellt.

Vetenskapsrådet

⊕ In English

Vetenskapsrådets referensgrupp för öppen tillgång till forskningsdata och European Open Science Cloud, EOSC

I referensgruppens arbete ingår att

- bidra till en god överblick av landskapet när det gäller arbetet med öppen tillgång till forskningsdata nationellt och inom EU-kommissionens satsningar och initiativ, med särskild inriktning på EOSC
- skapa engagemang, förankra och sprida kunskap om regeringsuppdraget om öppen tillgång till forskningsdata och det europeiska samarbetet kring dessa frågor
- underlätta implementering av FAIR-principerna för att främja tillgång till forskningsdata.
- bidra till en överblick om utvecklingen, hur det praktiska arbetet med öppen tillgång till forskningsdata går till samt andra relevanta frågor i verkställandet av öppen tillgång till forskningsdata relevanta för organisationer.

Att diskutera möjligheter och utmaningar tillsammans är ett viktigt steg!

Tack för er uppmärksamhet!

Kontakt och frågor: openscience@vr.se

[Öppen tillgång till forskningsdata - Vetenskapsrådet \(vr.se\)](https://www.vr.se/om-oss/tema/oppna-data)

